

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ І-ІІІ КУРСІВ ЗА АНКЕТОЮ ОБЛАСНОЇ РАДИ

На замовлення Дніпропетровської обласної ради у лютому-березні 2019 року було проведено опитування 271 студента І-ІІІ курсів (табл. 1), які навчаються за спеціальностями економічного спрямування, а саме: «Міжнародні економічні відносини» (далі – МЕВ), «Економіка» (далі – ЕП), «Облік і оподаткування» (далі – ОО), «Фінанси, банківська справа та страхування» (далі – ФБС), «Менеджмент» (далі – МН), «Маркетинг» (далі – МГ), «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (далі – ПТБД).

Таблиця 1

КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ АНКЕТУВАННЯ

Спеціальність	Курс	Кількість	Всього
Міжнародні економічні відносини	I	28	50
	II	13	
	III	9	
Економіка	I	6	6
Облік і оподаткування	I	3	8
	II	3	
	IV	2	
Фінанси, банківська справа та страхування	I	14	27
	II	5	
	III	8	
Менеджмент	I	24	44
	II	13	
	III	7	
Маркетинг	I	52	94
	II	29	
	III	13	
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	I	14	42
	II	8	
	III	20	
Всього опитаних			271

Перше питання анкети «Як Ви оцінюєте свої перспективи на ринку праці?» передбачало вибір відповіді з наступних варіантів:

- вже працюю, але не за спеціальністю;
- вже працюю за спеціальністю;
- дивлюся в майбутнє з оптимізмом, буду працювати за спеціальністю;
- готова(ий) працювати там, де зможу більше заробляти, незалежно від моєї спеціальності;
- інше, вкажіть що саме.

Отримані результати узагальнені у таблиці 2.

ЩОДО ОЦІНКИ ПЕРСПЕКТИВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Спеціальність	Курс	Кількість	Працюю не за спеціальністю	Працюю за спеціальністю	Буду працювати за спеціальністю	Буду працювати де зможу
ФБС	I	14	4	0	7	3
	II	5	3	0	1	1
	III	8	1	1	6	0
ОО	I	3	1	0	1	1
	II	3	0	1	0	2
	IV	2	0	0	1	1
МЕВ	I	28	5	1	9	11
	II	13	9	0	2	2
	III	9	4	0	2	2
МГ	I	52	9	3	14	25
	II	29	5	1	8	14
	III	13	6	1	2	3
ПТБД	I	14	3	2	6	3
	II	8	0	3	2	2
	III	20	4	6	4	5
МН	I	24	4	1	11	8
	II	13	6	1	3	2
	III	7	0	1	1	5
ЕП	I	6	1	0	3	2
Всього		271	65	22	83	92
Відсоток			24,0	8,1	30,6	33,9

33,9% опитаних студентів налаштовані працювати де зможуть, 30,6% – планують працювати за спеціальністю. Майже чверть опитаних – 24% вже працюють, але не за спеціальністю, і 8,1 % – працюють за спеціальністю (табл. 3).

Таким чином, 32,1% студентів, як другого-третього так і першого курсів, одночасно навчаються і працюють, що необхідно враховувати при організації освітнього процесу, обранні методів навчання та форм і методів самостійної роботи.

Дев'ять опитаних надали свій варіант відповіді, серед яких: «не впевнений, що буду працювати за спеціальністю», «працювала за спеціальністю», «без перспектив», «буду працювати в іншій країні», «праця в Європі за спеціальністю», «буду працювати не за спеціальністю», «намір

продовжити наукову діяльність», «підприємницька діяльність», «маю власну справу».

Таблиця 3

КІЛЬКІСТЬ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ (на момент опитування)

Курс	Кількість студентів, які працюють не за спеціальністю (відсоток від кількості опитаних по курсах)	Кількість студентів, які працюють за спеціальністю (відсоток від кількості опитаних по курсах)	Кількість опитаних студентів
I	27 (19,1%)	7 (4,9%)	141
II	23 (32,4%)	6 (8,5%)	71
III	15 (25,4%)	9 (15,3%)	59

З метою з'ясування вимог, які студенти висувають до роботи, їм було запропоновано закінчити *твердження* «Ви дасте згоду і почнете працювати якщо...» (вказати три головні вимоги).

Вимоги студентів до роботи, які найчастіше вказуються в анкетах (табл. 4):

- заробітна плата (гарна, гідна, добра, задовільна, висока, достатня, стабільна, регулярна) – 57,9% опитаних;
- графік роботи (влаштовує, вільний, гнучкий, зручний, хороший) – 23,6% студентів;
- колектив (дружній, хороший, добрий, приємний, гарний) – 16,9%;
- умови праці (комфортні, гарні, задовільні) – 10,7% опитаних.

Серед вимог, які неодноразово зустрічаються в анкетах, наступні: робота за спеціальністю, цікава робота, стабільна компанія, поважне ставлення, повага, офіційне працевлаштування, місце розташування офісу, розвиток компанії, перспективи розвитку, можливості саморозвитку, кар'єрний ріст, навчання (тренінги, курси).

Зважаючи на вищесказане, можна зробити висновок, що *молоде покоління налаштоване не тільки на матеріальне винагородження та комфорт, а й на розвиток, перспективи і гарні стосунки у колективі як основу ефективної професійної взаємодії.*

Таблиця 4

ВИМОГИ СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ

Спеціальність	Курс	Кількість	Зарплата	Графік роботи	Колектив	Умови праці
ФБС	I	14	10	3	3	4
	II	5	4	2	2	0
	III	8	6	2	0	1
ОО	I	3	2	0	0	1
	II	3	2	0	1	0
	IV	2	1	1	0	0
МЕВ	I	28	21	11	3	5
	II	13	9	4	2	1
	III	9	8	1	2	0
МН	I	24	16	4	7	4
	II	13	10	5	3	2
	III	7	6	1	1	0
ЕП	I	6	4	2	3	1
ПТБД	I	14	14	2	5	4
	II	8	8	1	2	2
	III	20	11	8	2	1
МГ	I	52	4	4	1	0
	II	29	21	13	9	3
	III	13	0	0	0	0
Всього		271	157	64	46	29
Відсоток			57,9	23,6	16,9	10,7

На питання «Чи хотіли б Ви працювати за кордоном?» 74,9% опитаних дали позитивну відповідь, чверть опитаних – 25,1 % студентів – висловили намір залишитися працювати в Україні (табл. 5). Три чверті опитаних студентів, незалежно від курсу навчання, мають намір залишити країну.

Таблиця 5

НАМІР ПРАЦЮВАТИ ЗА КОРДОНОМ

Курс	Чи хотіли б Ви працювати за кордоном?	
	Так (кількість осіб)	Ні (кількість осіб)
I	108	33
II	51	20
III	44	15
	203 (74,9%)	68 (25,1%)

Більш докладна інформація щодо наміру працювати за кордоном в розрізі курсів і спеціальностей представлена у таблиці 6.

З метою з'ясування причин, з яких студенти планують виїхати працювати за кордон, їм було запропоновано закінчити *твердження* «Ви хотіли б працювати за кордоном, тому що...». Причини, які називаються частіше за інші: це перспективи (більші перспективи, більше можливостей) – їх зазначають 29,9 % студентів (81 особа), заробітна плата (вища, більша) – 14,4% опитаних (39 осіб), кращі умови для життя і праці – 9,9% (27 осіб).

Також вказуються такі причини: можливість отримати новий досвід, нові знання, знайомство з новими людьми, стабільність, більш широкий ринок праці, більше цінують гарних спеціалістів, вищий рівень життя, чесна конкуренція, низька корупція, менше тиску, немає задушливих податків, великі можливості започаткувати власну справу, можливість подорожувати, можливість практики іноземної мови.

Таблиця 6

НАМІР ПРАЦЮВАТИ ЗА КОРДОНОМ
(в розрізі курсів і спеціальностей)

Спеціальність	Курс	Кількість	Чи хотіли б Ви працювати за кордоном?	
			Так	Ні
ФБС	I	14	11	3
	II	5	3	2
	III	8	8	0
ОО	I	3	3	0
	II	3	1	2
	IV	2	1	1
МЕВ	I	28	21	7
	II	13	9	4
	III	9	8	1
МГ	I	52	40	12
	II	29	23	6
	III	13	11	2
ПТБД	I	14	8	6
	II	8	5	3
	III	20	12	8
МН	I	24	21	3
	II	13	10	3
	III	7	4	3
ЕП	I	6	4	2
Всього		271	203	68
Відсоток			74,9	25,1

На питання «Чи плануєте Ви відкрити свою справу?» (табл. 7) 173 студенти (63,8%), які брали участь в опитуванні, дали позитивну відповідь, 89 осіб (32,8%) – не визначилися у своєму рішенні, 9 опитаних (3,3%) не планують відкриття своєї справи.

Таблиця 7

НАМІР СТУДЕНТІВ ВІДКРИТИ ВЛАСНУ СПРАВУ

Спеціальність	Курс	Кількість	Чи плануєте Ви відкрити свою справу?		
			Так	Ні	Важко відповісти
ФБС	I	14	10	0	4
	II	5	4	0	1
	III	8	3	0	5
ОО	I	3	1	0	2
	II	3	1	0	2
	IV	2	2	0	0
МЕВ	I	28	16	1	11
	II	13	7	1	5
	III	9	7	1	1
МГ	I	52	31	2	19
	II	29	16	1	12
	III	13	6	0	7
ПТБД	I	14	12	0	2
	II	8	6	1	1
	III	20	15	1	4
МН	I	24	19	1	4
	II	13	9	0	4
	III	7	4	0	3
ЕП	I	6	4	0	2
Всього		271	173	9	89
Відсоток			63,8	3,3	32,8

НАМІР СТУДЕНТІВ ВІДКРИТИ ВЛАСНУ СПРАВУ

Кількість опитаних	Чи плануєте Ви відкрити свою справу?		
	Так	Ні	Важко відповісти
271	173 (63,8%)	9 (3,3%)	89 (32,8%)

На питання «Яку допомогу Ви хотіли б отримати щоб розпочати свою справу і бути успішним підприємцем?» 127 студентів (46,9%) вказали, що потребують фінансово-матеріальної допомоги (фінансова, матеріальна, стартовий капітал, кредит, гроші, допомога інвесторів, інвестиції, допомога спонсора). В анкетах також згадуються такі види допомоги: консультативна (консультація професіоналів, поради щодо ведення бізнесу, поради від

видатних, успішних підприємців, поради від людей, які на цьому розуміються, підказку, що робити краще), інформаційна (більше інформації про актуальні проекти сьогодення), юридична, моральна, психологічна.

Учасники опитування вказали, що потребують практики та допомоги професійних працівників, досвідченої людини, радника, який допомагав би у вирішенні питань; допомоги з документами зі складання звітності, оподаткування, в партнерстві, з орендою, купівлею будівлі, у спрощенні відкриття малого бізнесу, у складанні бізнес-плану, з чого почати і як успішно реалізувати, у веденні бізнесу. Цікавою пропозицією є пропозиція щодо організації клубу однодумців.

Опитуванні також запропонували: полегшене оподаткування, зменшення податків, податкові канікули на перший час, пільги.

Студенти вказали, що потребують у навчанні, зазначивши наступне: теоретичні та практичні знання, знання щодо того як керувати підлеглими, практичні навички, безкоштовні тренінги, форуми про підприємницьку діяльність, курси про реалії бізнесу, підготовчі курси.

На питання «Чи хотіли б Ви безкоштовно навчатися за практикоорієнтованими навчальними програмами та курсами?» (табл. 7) 192 опитаних (70,8%) надали позитивну відповідь, 64 студенти (23,6%) – не визначилися у своєму рішенні, 15 осіб (5,5%) – відмовилися від участі у такого роду навчанні.

СТАВЛЕННЯ ДО БЕЗКОШТОВНОГО НАВЧАННЯ ЗА ПРАКТИКООРІЄНТОВАНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ

Кількість опитаних	Чи хотіли б Ви безкоштовно навчатися?		
	Так	Ні	Важко відповісти
271	192 (70,8%)	15 (5,5%)	64 (23,6%)

Таблиця 7

СТАВЛЕННЯ ДО БЕЗКОШТОВНОГО НАВЧАННЯ ЗА ПРАКТИКООРІЄНТОВАНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ

Спеціальність	Курс	Кількість	Чи хотіли б Ви безкоштовно навчатися?		
			Так	Ні	Важко відповісти
ФБС	I	14	12	0	2
	II	5	4	0	1
	III	8	8	0	0
ОО	I	3	2	0	1
	II	3	1	0	2
	IV	2	2	0	0

МЕВ	I	28	20	1	7
	II	13	11	1	1
	III	9	3	0	6
МГ	I	52	36	2	14
	II	29	21	2	6
	III	13	9	1	3
ПТБД	I	14	11	1	2
	II	8	5	0	3
	III	20	12	2	6
МН	I	24	15	2	7
	II	13	9	2	2
	III	7	6	1	0
ЕП	I	6	5	0	1
Всього		271	192	15	64
Відсоток			70,8	5,5	23,6

Для тих студентів, які висловили зацікавленість у навчанні за практикоорієнтованими навчальними програмами та курсами, було запропоновано обрати тематику з наступного переліку:

- розвиток критичного мислення;
- розвиток креативного мислення;
- розвиток вміння рішення складних «нетипових» завдань;
- розвиток лідерських якостей;
- розвиток вмінь та навичок ділового спілкування та етикету;
- особистісне зростання;
- тайм-менеджмент;
- управління стресом;
- управління персоналом;
- управління групами і командами;
- управління конфліктами;
- мистецтво делегування;
- управління ризиками;
- реклама, PR;
- ефективні комунікації;
- менеджмент;
- маркетинг;
- самоменеджмент;
- іноземні мови;
- психологія;
- інформаційні технології;
- публічні виступи, проведення презентацій;
- бухгалтерський облік, аудит;
- основи юриспруденції.

Узагальнені результати відображені у таблиці 8.

Актуальною тематикою для студентів є:

- розвиток лідерських якостей – 46,5% опитаних;
- реклама, PR – 45,0%;
- розвиток креативного мислення – 44,6% опитаних;
- розвиток вміння рішення складних «нетипових» завдань – 43,9%;
- психологія – 41,3% опитаних;
- управління персоналом – 40,2%.

Учасники анкетування мали змогу запропонувати свою тематику і серед їх пропозицій: «Підприємництво», «Як знайти своє покликання», «Вміння відпочивати», «Іспанська мова», «Аналіз економічних ринків», тренінг «Бізнес та шахрайство», вивчення ІС, карате, кунг фу.

Визначена актуальна тематика практикоорієнтованих навчальних програм може реалізовуватися в Університеті імені Альфреда Нобеля у вигляді навчальних дисциплін за вибором.

ТЕМАТИКА ПРАКТИКООРІЄНТОВАНИХ КУРСІВ

	Розвиток критичного мислення	Розвиток креативного мислення	Розвиток вміння рішення складних «нетипових» завдань	Розвитку лідерських якостей	Розвиток вмінь та навичок ділового спілкування та етикету	Особистісне зростання	Тайм-менеджмент	Управління стресом	Управління персоналом	Управління групами і командами	Управління конфліктами	Мистецтво делегування
Кількість студентів	72	121	119	126	81	85	60	72	109	59	78	30
Відсоток	26,6	44,6	43,9	46,5	29,9	31,4	22,1	26,6	40,2	21,8	28,8	11,1

ТЕМАТИКА ПРАКТИКООРІЄНТОВАНИХ КУРСІВ

	Управління ризиками	Реклама, PR	Ефективні комунікації	Менеджмент	Маркетинг	Самоменеджмент	Іноземні мови	Психологія	Інформаційні технології	Публічні виступи, проведення презентацій	Бухгалтерський облік, аудит	Основи юриспруденції
Кількість студентів	61	122	50	48	95	39	108	112	37	92	31	50
Відсоток	22,5	45,0	18,5	17,7	35,1	14,4	39,9	41,3	13,7	33,9	11,4	18,5

Студентам пропонувалось вказати *три основні характеристики, які притаманні їм і які є їх конкурентною перевагою у порівнянні з іншими претендентами на робоче місце.*

Лідерами списку стали наступні характеристики (табл. 9):

- відповідальність – 52 особи (19,2%);
- комунікабельність – 36 осіб (13,3%);
- цілеспрямованість – 28 (9,6%);
- творчість (креативність, креативне мислення, нестандартне мислення) – 26 (9,6%);
- працьовитість (працелюбність) – 14 осіб (5,2%).

Учасники анкетування вказали велику кількість своїх характеристик серед яких: стресостійкість, пунктуальність, організованість, наполегливість, впевненість, справедливість, чесність, освіченість, чемність, рішучість, акуратність, амбіційність, активність, сміливість, харизматичність, лідер, здатність до підприємництва, та ін. Знання і вміння опитуваних, на їх думку, також є конкурентними перевагами, а саме: вміння приймати рішення, вмію працювати на результат, швидко навчаюся, вміння доводити все до кінця, вмію правильно розпоряджатися вільним часом, вміння зосередитись на вирішенні завдання, вміння швидко адаптуватися, вміння пристосовуватися, вміння знаходити підхід до людей, вміння продавати, швидко запам'ятовую, володіння двома-чотирма мовами, тощо. Цікавим є той факт, що серед своїх конкурентних переваг дехто вказав: відсутність сім'ї та унікальність.

Таблиця 9

ХАРАКТЕРИСТИКИ, ЯКІ, НА ДУМКУ ОПИТАНИХ, ПРИТАМАННІ ЇМ І Є ЇХ КОНКУРЕНТНОЮ ПЕРЕВАГОЮ

Відповідальність	Комунікабельність	Цілеспрямованість	Творчість	Працьовитість
52 (19,2%)	36 (13,3%)	28 (10,3%)	26 (9,6%)	14 (5,2%)

Відповідаючи на питання «На вашу думку, які три основні якості притаманні успішній людині?» учасники опитування перелічили великий спектр характеристик серед яких: гострий розум, ораторські здібності, наполегливість, стресостійкість, вміння знаходити нові перспективи для розвитку, високий рівень розвитку всіх видів інтелекту, знання мов, вчать чомусь новому кожен день, рішучість, впевненість, лідерські якості, хоробрість, пунктуальність, принциповість, харизма, вміння впливати на

людей, чесність, професіоналізм, чемність, вміння працювати з людьми, здатність вчитися на власних помилках, відданість, тощо.

Чи вбачають студенти свої конкурентні характеристики якостями успішної людини? Порівняння двох списків показує, що якостей, які притаманні успішній людині, значно більше і вони різноманітніші, але є і такі, що співпадають з конкурентними характеристиками студентів (табл. 10).

Таблиця 10

**ХАРАКТЕРИСТИКИ, ПРИТАМАННІ СТУДЕНТАМ І Є ЇХ
КОНКУРЕНТНОЮ ПЕРЕВАГОЮ
ТА ЯКОСТІ, ЯКІ ПРИТАМАННІ УСПІШНІЙ ЛЮДИНІ**

Наявність	Відповідальність	Комунікабельність	Цілеспрямованість	Творчість	Працьовитість
у студентів	52 (19,2%)	36 (13,3%)	28 (10,3%)	26 (9,6%)	14 (5,2%)
в успішній людині	37 (13,4%)	23 (8,5%)	33 (12,2%)	22 (8,1%)	25 (9,2%)